

Сумський державний
університет –
провідний вищий
навчальний заклад
Сумщини

Корпус «Н»

Нещодавно відбулася ІХ Ялтинська щорічна зустріч "Україна і світ: долаючи завтрашні виклики разом", серед учасників якої представники політичних, ділових і громадських кіл із понад 200 країн. Обговорювались основні глобальні виклики, їхній вплив на Україну та світ. Про рівень форуму говорить присутність таких відомих осіб, як колишній директор-розпорядник МВФ Домінік Стросс-Кан; комісар ЄС із питань розширення та європейської політики сусідства Штефан Фюле; радник Президента США з національної безпеки (2001–2005), доктор Кондоліза Райс та інших. Взяв участь у ньому й Микола Назаров, співробітник Центру соціально-гуманітарних аспектів регіональних досліджень СумДУ, стипендіат програми Фонда Віктора Пінчука "Завтра.UA". За його словами: "Це були незабутні три дні, після яких по-іншому розумієш світові процеси..."

Вересень 2012 р. * Розповсюджується безкоштовно

№ 5-6 (326-327)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ДІЛО МАЙСТРА ХВАЛИТЬ

Цього дня в СумДУ чекали всі без винятку, адже будівництво нового навчально-наукового корпусу на території базового закладу по-справжньому цікавило, інтригувало, дарувало сподівання. Університет росте, розвивається, відкриваються нові факультети, спеціальності, а це потребує додаткових площ, простору... Тіснувато ставало, але ніхто не ображався. Усі проблеми вирішувалися мирно, полюбовно, як здавна прийнято в нашій університетській родині. Тим більше, що впевненість на покращання ситуації з кожним місяцем зростала – з вікон старих корпусів було видно, як «дорослішає» новобудова. І ось «вхідчини» відбулися. Та ще які!

Міністр освіти і науки, молоді та спорту України Дмитро Табачник та голова Сумської обласної державної адміністрації Юрій Чмирь перерізали стрічку та відкрили для університетівців вхід до новобудови. Від будівельників символічний ключ від корпусу отримали студентський ректор Богдан Постольний та голова студентської профспілки Ганна Яковлева.

Завдяки мудрій стратегії й тактиці ректорату, незважаючи на «кризові» для багатьох роки, на будівництво нового корпусу було виділено понад 28 млн грн, із яких майже 13 млн грн – кошти загального фонду Державного бюджету України, що є реальним прикладом державної підтримки вищої освіти.

(Продовження на с. 2)

Золотий ключик від корпусу «Н»

Хліб-сіль для міністра

НАЙПОМІТНІШІ ПОДІЇ ОСТАНЬОГО ЧАСУ

У СумДУ відбулася інтерактивна прес-конференція з магістрантом спеціальності "Медіакомунікації" Тарасом Шелестюком, який завоював восьму бронзову медаль для України на XXX Літніх Олімпійських іграх у Лондоні. Упродовж півторагодинного ефіру зафіксовано близько 2000 тисяч переглядів у мережі. Також

до перегляду інтерактивної зустрічі долучилися глядачі з Німеччини, Італії, Чехії, Туреччини, Росії, Білорусії, Канади, США та інших країн світу.

Тарас – багаторазовий чемпіон України, чемпіон світу. Разом із ним у заході брали участь його тренер Володимир Вінников, проректор СумДУ Олександр Брижатий, студенти-журналісти й студенти спеціальності "Переклад" СумДУ, які забезпечили синхронний переклад онлайн-зустрічі. Технічний супровід забезпечили група Інтернет-телебачення та Центр вебометрії й вебмаркетингу. Особливості підготовки до Олімпіади, стратегія ведення поєдинків, об'єктивність суддів - далеко не весь перелік запитань, які цікавили присутніх та глядачів онлайн-заходу. Всі бажаючі мали ексклюзивну можливість поставити запитання Тарасу чи його тренеру й отримати автограф, зателефонувавши до студії.

У День знань підбито підсумки "Конкурсу майбутніх керівників" серед учнів 9-11 класів міських шкіл, який проходив за ініціативи кафедри управління факультету економіки та менеджменту СумДУ. За його результатами переміг учень 11 класу ЗОШ № 12 Вла-

дислав Гіріч. Друге місце посіла учениця 11 класу ЗОШ № 23 Карина Сафарова, третє - у десятикласниці ЗОШ № 27 Марії Валенкевич. Провідні викладачі кафедри на чолі із її завідувачем, професором, доктором економічних наук Олександром Теліженком вручили переможцям нагороди на шкільних лінійках.

Представники СумДУ продовжують стажування за кордоном. Так, заступник декана юридичного факультету з міжнародних питань Альона Клочко у рамках навчальної програми Study and Vocation проходила влітку стажування у Великобританії (місті Істборн), удосконалювала навички зі знання англійської

мови. А викладач кафедри германської філології Алла Светлова упродовж двох місяців відвідувала курси підвищення кваліфікації з німецької мови у Віденському державному університеті й отримала диплом із відзнакою та книгу про історію Відня як приз за активну участь у семінарі. Крім того, їй випала унікальна можливість ознайомитися зі столицею Австрії, відвідати знаменитий віденський кінофестиваль. Її колега по кафедрі Світлана Єрмоленко пройшла курси підвищення кваліфікації для викладачів німецької мови у Німеччині (у м. Берлін).

■ НОВОБУДОВА

ДІЛО МАЙСТРА ХВАЛИТЬ

(Початок на с. 1)

Ректор університету Анатолій Васильєв висловив щирі вдячність Президентові України, уряду, особисто міністру та голові Сумської обласної державної адміністрації, іншим представникам обласної влади за підтримку у вирішенні всіх без винятку питань, пов'язаних із будівництвом: «Динаміка розвитку університету останніми роками – а це і зростання обсягів науково-дослідної роботи, і збільшення контингенту іноземних студентів, і розширення міжнародного співробітництва та грантової роботи, і розвиток спорту та інших сторін діяльності – зумовила потребу в нарощуванні матеріальної бази». Ректор запевнив, що університет не зупиниться у своєму активному поступі й надалі втілюватиме почесну місію служіння освіті, науці, молоді, суспільству.

У вітальному слові міністр освіти і науки, молоді та спорту Дмитро Табачник зазначив: «Я щиро радий, що на сьогодні в Україні існує низка пускових проєктів нових корпусів такого масштабу і Сумський державний університет завершив своє будівництво першим. Мені приємно, що університет постійно розвивається, ставить перед собою високі цілі та досягає їх своєю наполегливою працею».

Голова обласної державної адміністрації Юрій Чмирь наго-

лосив, що університетська новобудова є прикладом плідного поєднання зусиль державної та обласної влади у справі підтримки освіти і створення умов для самореалізації молоді. Зокрема сказав: "Сумська

область, яка сьогодні інтенсивно розвивається, залучає іноземні інвестиції, потребує кваліфікованих фахівців. Влада й надалі буде працювати в цьому напрямку...»

На зустрічі із викладачами та студентами СумДУ Дмитро Табачник обмінявся думками з приводу здобутків, перспектив та проблем розвитку освіти в Україні. Серед досягнень виокремив креативні підходи до організації освіти: "Здійснюється укріплення "фундаменту" освіти - дошкільних закладів. На сьогодні функціонує майже 1000

дитсадків, створено близько 175 тисяч нових місць для навчання дошкільнят, активно впроваджується програма 100-відсоткової комп'ютеризації шкіл, викладання іноземної мови та інформатики з першого класу тощо. Відбувається реформування професійно-технічної освіти. Практично завершена програма «Шкільний автобус...»

Підтримка культу спорту у вищому навчальному закладі, на думку Дмитра Табачника, - це гарантія повноцінного розвитку сучасного студента. Згідно із новою державною програмою «3 x 27», починаючи з наступного року планується будівництво у всіх обласних центрах країни потужних спортивних комплексів, які складатимуться із легкоатлетичного манежу, повноцінного басейну та льодового палацу. Так, у місті Сумах у найближчі 2-3 роки буде побудовано сучасний льодовий палац.

Голова Сумської ОДА Юрій Чмирь зазначив, що такі підходи повністю відповідають амбітним планам області, тож адміністрація готова долучитися до будівництва не лише льодового палацу, а й 50-метрового басейну з трибунами...

Свято відкриття новобудови закінчилося, але святкова атмосфера залишилася. Наповнює чотири нові комп'ютерні класи, 17 навчальних аудиторій, 2 наукові лабораторії, інноваційний читальний зал, центр для спортивних танців та фітнес-аеробіки, методичні кабінети, викладацькі тощо. Хвалити є що, але навіщо, коли й саме діло майстра хвалить. Достатньо побувати в новому корпусі, щоб у цьому пересвідчитись. Уже й ім'я у новобудови з'явилося - корпус "Н"! Привабливе, загадливе, інтригуюче...

■ У ДОБРИЙ ЧАС

НЕВИПАДКОВА УВАГА

Можливо, так збіглося випадково, а можливо й ні, але факт залишається фактом – саме 21 вересня в СумДУ відбулося вручення 21 магістерського диплома випускникам спеціальності «Державна служба».

Серед почесних гостей святого дійства – заступник голови, керівник апарату Сумської обласної державної адміністрації Олександр Цупро, начальник управління державної служби України в Сумській області Олена Демченко, заступник міського голови, керуючий справами виконавчого комітету Віктор Волонтирець. Крім них, теплі напутні слова й побажання "винуватцям" свята висловив і ректор СумДУ Анатолій Васильєв.

А ось така увага поважних осіб до цього заходу аж ніяк не випадкова, адже знають із власного досвіду, як потрібні сьогодні країні державні службовці, котрі володіють сучасними знаннями у сфері управління, на яку чимало нарікань у громадян виникає через відсутність належного фахового рівня у деяких столоначальни-

ків. Розуміють і те, що в СумДУ надають знання та навички, які відповідають найсучаснішим вимогам.

Зокрема, програма спеціальності "Державна служба" передбачає поєднання теоретичних відомостей із практичними навичками робітників державного управління. Левова частка уваги приділяється аналітиці державної

політики, стратегічному плануванню й прийняттю управлінських рішень, менеджменту організацій, етиці державного службовця та стилю роботи керівника тощо.

Спрямована програма на підготовку фахівців для роботи в органах державної служби та місцевого самоврядування, інших установах та організаціях, на які поширюється дія Закону України «Про державну службу»

Серед випускників, окрім молодих фахівців, є й досвідчені держслужбовці, які відчули потребу в додаткових знаннях. Про неабияке бажання оволодіти "секретами" такої важливої, непростої та відповідальної професії говорить хоча б той факт, що чотири випускники отримали дипломи з відзнакою.

■ СВЯТО ПОСВЯТИ І ТРАДИЦІЙНЕ, І НЕПОВТОРНЕ

Свято посвяти в студенти СумДУ щорік є традиційно цікавим, яскравим, естетично вишуканим і... неповторним, адже склад головних його учасників, "першачків", кожного року повністю змінюється. Цьогоріч університетську родину поповнили майже 1200 випускників шкіл, гімназій, технікумів та коледжів, серед яких 700 осіб навчаються за державним замовленням.

Першокурсники склали клятву, у якій обіцяли гідно нести ім'я студента СумДУ, невтомно здобувати знання, бути чесними та порядними, наполегливими в досягненні мети – оволодіти обраною професією на відмінно. З вітальним словом до них звернувся ректор Анатолій Васильєв, напутні слова виголосили голова Сумської обласної ради Геннадій Михайленко та заступник голови Сумської обласної державної адміністрації Тамара Іщенко.

Кращі студенти СумДУ, щоб пробудити прагнення першокурсників до навчання, запалили "Смолоскип Знань". Також на студентів чекала святкова дискотека за підтримки президента Фонду "Ти

не один – ми разом" Олександра Костенка, який також привітав першокурсників зі святом та побажав кожному бути гідним звання студента СумДУ, примножувати і славити наукові, культурні та спортивні традиції університету.

День посвяти, безумовно, залишиться назавжди в неглітному альбомі пам'яті кожного з нас, залишиться феєрією непересічних вражень, особливого й неповторного хвилювання. Тепер ми, посвячені, маємо право сказати, що університет влаштував нам найгостинніший прийом, привітно зустрів кожного незалежно від його громадянства, кольору шкіри, соціальних переконань. Головна перепустка в країну студентства – талант і бажання вчитися. Можливо, хтось із новачків досягне ще й вершин спортивного олімпу, як Тарас Шелестюк, Юлія Джима, сестри Семиренко... Є на кого рівнятися також у царині студентських олімпіад і наукових робіт.

Спробувала висловити свої враження у віршованій формі:

*Якщо успішним хочеш стати,
То пам'ятай: "Не мрій, а дій!"
Учись! Щоб творчо працювати,
Не зрадити своїх надій.
Якщо так сталось, що не знаєш,*

*Проблему вирішити як,
То заспокойся, не хвилюйся,
Шукай дорогу в деканат.
Учись і не лінись нізащо,
Навчаються тут кращі з кращих!*

Хочеться від імені першокурсників щиро, без зайвого пафосу подякувати організаторам, учасникам і всім присутнім за родинну атмосферу, яка панувала того дня, за відчуття правильності обраного шляху.

Олена Федяй, ЖТ-21

■ НОВА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «Поцестило стати першим набором...»

Реклама... Вона – скрізь: на шпальтах газет, у радіо- й телефірі, в Інтернеті... Прогулявшись вулицями обласного центру, бачиш очима приїжджої людини дещо більше, ніж місцеві. Соковиті, смачні вивіски, крилаті птахи-флаєри, які пурхають з рук в руки, повідомляючи різнобарвну інформацію.

Реклама зачіпає всіх. Породжує бажання отримувати краще з кращого і досягати неможливого. Вона королева людської уваги і набридлива осіння муха, що в паніці або від нахабства зазирає кожному в очі.

Реклама продає і продається. Вона крутить землю, прокручуючись разом із нею, змінює і змінюється, впливає і піддається впливу. Фарбами малює світ, який ми бачимо з дня у день, який помічаємо й ігноруємо водночас. Вона надихає людей творити і навчатися.

Реклама з кожним днем зваблює все більшу аудиторію, створюючи

своєрідну армію, солдати якої провоюють людство на певні думки та дії... Хто ж поповнює її лави? Що приваблює студентів спеціальності "Реклама та зв'язки з громадськістю" в такій непростій професії? Спробувала розпитати деяких студентів із груп РК-21 та РК-22. І ось що почула.

Олександр: Як відомо, реклама – це рушійна сила прогресу. Відтак завжди актуальна, Особливо сьогодні, коли поширюється ринок товарів та послуг. Без професіоналів у рекламній справі не обійтися. Нам поцестило стати першим набором на цю спеціальність. Сподіваюся, що зуміємо оволодіти її секретами...

Яна: З професією рекламіста я познайомилася зовсім нещодавно, та встигла вже "втягнутися" й полюбити її. Мені віриться, що це справжнє моє покликання. Адже ти відповідальний за свій імідж та імідж тих, на кого працюєш, відтак маєш бути кращим в усьому і завжди. У першу чергу мене приваблює те, що фахівців з реклами та PR тільки-но почали готувати в нашому регіоні, а кому ж не хо-

четься бути першим, тим паче в такій цікавій справі...

Аліна: Близько двох років я мріяла стати фахівцем з "паблік рилейшнз", адже це щось нове, оригінальне і, сподіваюся, корисне. До того ж захоплює. Що може бути краще? Сподіваюся, що стану гарним знавцем своєї справи.

Марина: Хоча й не мріяла пов'язати з рекламою своє життя, але взагалі не шкодую, що обрала такий шлях. З кожним днем дізнаюся все більше нового, вдосконалюю набуті раніше знання. Реалізую себе в чомусь, що не лише приємне, а й корисне.

Ксенія: Рекламистами не стають. Ними народжуються. Я обрала цю професію, бо зможу проявити себе у різних сферах. Це і комп'ютерні технології, і психологія, мовознавство та історія різних країн світу. Мені здається, що професія рекламіста – це професія майбутнього, вона перспективна та актуальна.

Олександра Токар, ЖТ-21

НАЙПОМІТНІШІ ПОДІЇ ОСТАНЬОГО ЧАСУ

Задля того, щоб нові студенти швидше адаптувалися в університеті й зрозуміли спектр своїх можливостей, органи студентського самоврядування провели для них лекцію-знайомство, вручивши кожному "Абетку для першокурсників", створену за підтримки інтернет-магазину CompService. Студентський ректор СумДУ Богдан Постольний представив новим студентам свою команду, а його заступники з різних питань розповіли про напрями своєї роботи й закликали всіх бажаючих приєднуватися. "Життя в СумДУ не повинне обмежуватися лише навчанням. Саме участь в органах студентського самоврядування може додати яскравих фарб у вашу повсякденність!" - зазначив Богдан Постольний. Проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань СумДУ Олена Король запевнила, що студентське самоврядування та ректорат завжди готові прийти на допомогу та підтримати цікаві ініціативи.

У літературній вітальній бібліотеці СумДУ проходить виставка робіт фотохудожника Сергія Бугаєнка під назвою "Записна книжка", яка є своєрідним символом фотоапарата й пояснює експозицію. Адже світлини не об'єднані тематично, зроблені в різний час, у різних місцях та в різній техніці, відтак нагадують подорожні записки спостережливого мандрівника. Фотографії відображають життя в усіх проявах, майже всі вони - спонтанні, непередбачувані, викликають несподівані асоціації та аналоги в уяві глядачів. Виставка триватиме ще упродовж двох тижнів.

Юридична клініка Сумського державного університету розпочала роботу в оновленому форматі. Як і раніше, тут проходять практику майбутні юристи, надаватимуться консультації громадянам різних верств населення, але відтепер значно більше уваги приділятиметься правовим аспектам захисту прав та інтересів студентів СумДУ. Зокрема, планується більш тісна співпраця з усіма факультетами університету. Адреса Юридичної клініки лишилася колишньою: корпус "Ц", 1-й поверх, тел. (0542) 68-77-27.

Представники відділу міжнародного співробітництва Сумського державного університету ознайомили студентів із можливостями навчання, стажування та проходження практики за кордоном. Про основні напрями міжнародної діяльності університету розповів начальник відділу міжнародного співробітництва СумДУ Костянтин Кириченко. Студентам пропонується широкий вибір програм навчання та стажування за кордоном. За додатковою інформацією потрібно звертатися до відділу міжнародного співробітництва (ауд. Б-308, тел. (0542) 68-77-84, електронна адреса academobility@dir.sumdu.edu.ua).

Більше новин – за адресою: sumdu.edu.ua

Про минуле, теперішнє

доповідали представники ректорату

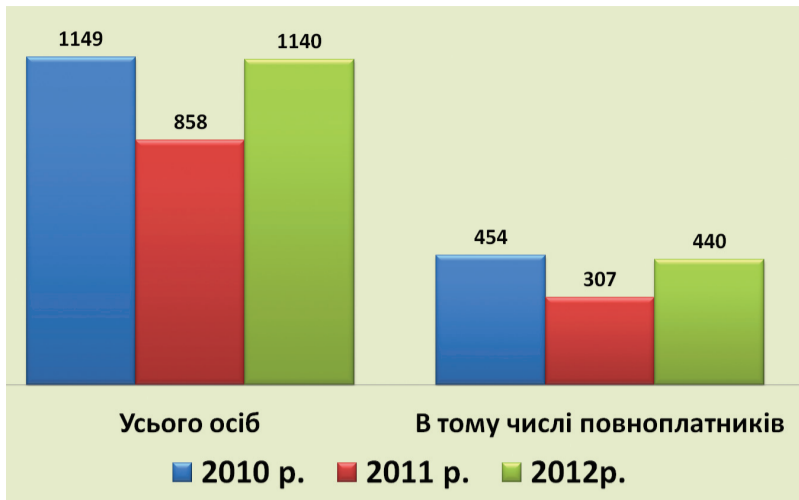

Рис. 1. Зараховано на перший курс СумДУ (денна форма навчання)

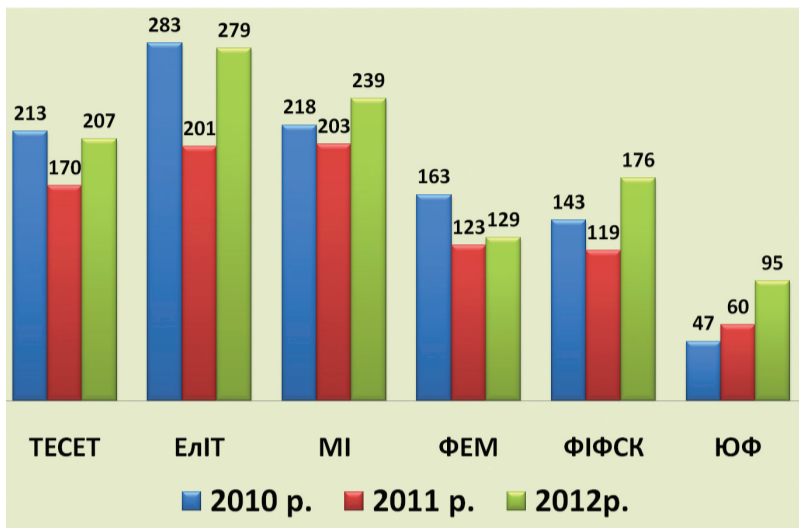

Рис. 2. Зараховано на перший курс за спеціальностями факультетів (денна форма навчання)

Рис. 3. Контингент студентів денної форми навчання

ОКР «Магістр»

- Медіа-комунікації
- Комп'ютеризовані системи управління та автоматика
- Інтелектуальна власність
- Правознавство

ОКР «Спеціаліст»

- Медико-профілактична справа

ОКР «Молодший спеціаліст»

- Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів (ІПТ КІ)
- Професійна освіта. Комп'ютерні технології (ІПТ КІ)

Рис. 4. Розширення напрямів освітньої діяльності (вперше ліцензовано)

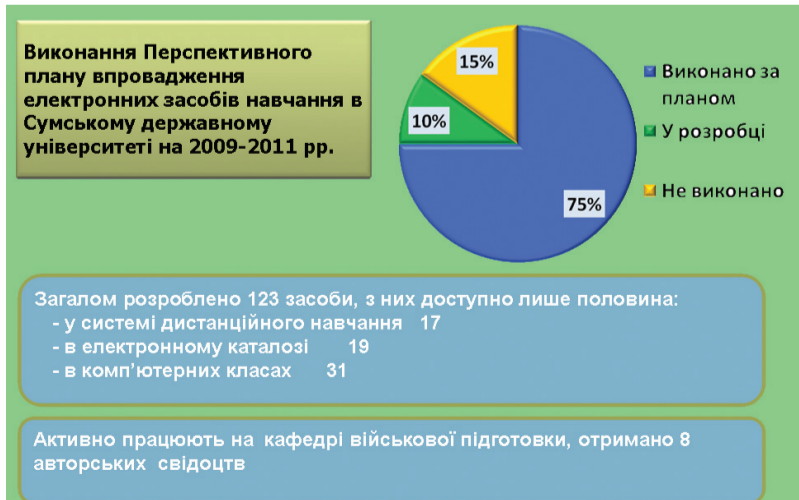

Рис. 5. Педагогічні методики та інновації Комп'ютерні технології підтримки навчання

Перший проректор **В. Д. Карпуша** звернув увагу на аспекти питань, пов'язаних з формуванням контингенту студентів, а також на питання кадрового, організаційного та навчально-методичного забезпечення навчального процесу.

Передусім проаналізував підсумки приймальної кампанії 2012 р., зазначивши її особливості. Так, порівняно з минулим роком кількість випускників шкіл по країні збільшилася на 25 %, однак це на 25 % менше, ніж у 2010 р. Крім того, умовами прийому до ВНЗ України визначено, що мають право вступати до вишів III-IV рівнів акредитації (денна і заочна форми навчання, бюджетники і платники) лише абітурієнти, які на ЗНО за профільним предметом набрали не менше 140 балів, а це лише 70 % від усіх, хто проходив незалежне оцінювання. За таких обставин, зазначив доповідач, можна було очікувати показників набору студентів на 1-й курс, близьких до попереднього року. Відтак не випадково значна кількість ВНЗ України, в тому числі окремі університети Сумщини, за підсумками прийому 2012 р. не виконали планів прийому за держзамовленням.

Сумський державний університет план держзамовлення за всіма ОКР повністю виконав. У цілому на перший курс за денною формою навчання зараховано студентів на 33 % більше, ніж у минулому році. А кількість студентів цієї самої форми навчання, зарахованих на умовах повної оплати, збільшилася на 43 %.

Доповідач також наголосив, що відбулось істотне збільшення бюджетного плану прийому (в першу чергу на інженерно-технічні та природничо-математичні спеціальності), а також на тому, що вперше здійснювалася прийом за спеціальностями "Медико-профілактична справа" і "Реклама та зв'язки з громадськістю". До речі, найбільшим конкурсом на одне бюджетне місце був саме за напрямом "Реклама та зв'язки з громадськістю" - 81 заява на місце.

Досить успішним В. Д. Карпуша оцінив набір на перший курс до юридичного факультету та ФІФСК. Тут здійснено набір із повним заповненням ліцензійних обсягів. На рівні 2010 р. набрано студентів до факультетів ТеСЕТ, ЕліТ та Медичного інституту. Викликає тривогу зменшення на 26 % зарахованих на перший курс студентів ФЕМ. Не збільшився у порівнянні з минулим роком і прийом студентів до КІ та ШІ СумДУ. І все ж таки в цілому результати вступної кампанії, на думку першого проректора, є позитивними.

З урахуванням прийому студентів за денною формою навчання за всіма ОКР (перший, старші курси та прийом на п'ятий) кількість студентів денної форми навчання порівняно з минулим навчальним роком збільшилася на 170 осіб. Триває набір іноземних студентів і є сподівання на їх подальше збільшення.

Доповідач подякував за плідну роботу всім, хто брав активну участь у різних формах профорієнтаційної роботи. А також - викладачам та співробітникам, залученим до проведення зовнішнього незалежного оцінювання на базі університету. Особливу подяку висловив доповідач студентському та спортивному клубам, які в минулому навчальному році ще більш розширили форми та обсяги залучення школярів до стін університету й формування у громадськості його іміджу.

Аналізуючи підсумки прийому на перший курс за заочною та дистанційною формами навчання, доповідач констатував, що прийнято на 18% менше, ніж у минулому році. Однією з причин стало запровадження в умовах прийому до ВНЗ України обмеження щодо прийому абітурієнтів з кількістю балів нижче 140 за профільним предметом. На рівні минулого року прийнято студентів за заочною формою на старші курси. Однак і тут кількість зарахованих є меншою на 30% порівняно з 2010 р.

Таким чином, триває стійка тенденція скорочення загальної кількості студентів, які навчаються в університеті заочно. Тільки за цей рік таке скорочення становило близько 23 %, а в порівнянні з 2008-2009 навчальним роком - 58 %. У зв'язку з цим вживаються заходи щодо розширення географії прийому цієї категорії абітурієнтів. Тільки за останній півроку відкриті локальні центри дистанційної освіти в Черкасах, Сімферополі, Кременчуці, Коростиншеві, Білгород-Дністровському. Однак, урахувавши ставлення до заочної форми навчання в державі, можна очікувати ускладнення ситуації з організацією набору студентів, що потребує активізації роботи та розширення форм діяльності за цим напрямком.

На рівні минулого року в цілому є прийом за денною формою навчання до технікумів та коледжів нашого університету. На жаль, спостерігається стійка тенденція скорочення набору до хіміко-технологічного коледжу Шосткинського інституту СумДУ. У причинах потрібно розбиратися.

Завдяки активній роботі успішним, як і в попередній рік, є прийом студентів на кафедру військової підготовки за програмою підготовки офіцерів запасу. У зв'язку зі збільшенням плану прийому (з 300 до 495 осіб) у наступному навчальному році тут навчатиметься 790 студентів, що на 34 % більше, ніж у попередній навчальний рік.

Далі у доповіді першого проректора йшлося про розширення напрямів освітньої діяльності. Зокрема зазначив, що протягом минулого навчального року кафедрами університету виконаний значний обсяг робіт щодо акредитації та ліцензування спеціальностей. Однак і в цьому навчальному році необхідно виконати великий обсяг роботи за цим напрямом. Пройти повторну акредитацію більшості спеціальностей факультетів ТеСЕТ та ЕліТ, ліцензувати спеціальність "Стоматологія" та ін.

Наступним питанням у доповіді стало формування штату кафедр. Доповідач звернувся до їх представників із проханням отримати уточнені розрахунки штату та найближчим часом терміново внести корективи у розподіл навчальних доручень між викладачами кафедр, а навчально-організаційному відділу внести відповідні зміни до розкладу занять. При цьому врахувати необхідність дотримання нормативу річних обсягів навчальних доручень у кількості 240 годин та наказ ректора про порядок заміщення посад професорсько-викладацького складу на умовах сумісництва тощо. Крім того, повідомив, що серед інших проблем формування штату актуальними залишаються:

- необхідність істотного збільшення штату кафедр МІ з урахуванням збільшення контингенту іноземних студентів, у тому числі тих, які навчаються англійською мовою;
- розширення спектра та обсягів додаткових освітніх і наукових послуг як компенсуючого резерву на випадок скорочення контингенту абітурієнтів. Прикладом можуть служити кафедри прикладної гідроаеромеханіки, опору матеріалів та машинознавства й інші, де завжди є можливість частину ставки обіймати за науковою посадою завдяки великим обсягам господарської тематики. На жаль, практично відсутні такі можливості на кафедрах ФЕМ. А наведений вище аналіз динаміки контингенту студентів за денною та заочною формами навчання свідчить, що саме тут найближчим часом можливі істотні скорочення кількості розрахункових одиниць штату професорсько-викладацького складу.

Доповідач зазначив, що формування контингенту - це не лише новий прийом, а й збереження кількості студентів. Серед основних причин її зменшення залишається їх відрахування за неуспішність. Уже не раз наголошувалося, що абітурієнт такий, який він є. Цього року на перший курс прийняті студенти, які за профільним конкурсним предметом мають не менше 140 балів (тобто явно слабші уже "відсіяні"). Але, як і в минулому, питання збереження контингенту потребує належної уваги до структури робочої програми, обсягів та методів її викладання, критеріїв оцінювання, створення груп для додаткового вивчення дисципліни, більш активної роботи з батьками студентів.

Насамкінець перший проректор сказав, що минулий навчальний рік став досить успішним за багатьма іншими показниками діяльності. Наші студенти вибороли 42 призових місця на всеукраїнських студентських олімпіадах, що є одним із найкращих показників у державі та найбільшим показником за всю історію участі наших студентів в олімпіадах. Є чимало й інших перемог та досягнень. Однак говорити про успішність університету через рік можна буде лише за умови напруженої та відповідальної роботи колективу.

Проректор із науково-педагогічної роботи, міжнародної діяльності й технічного забезпечення **В. О. Любчак**, розкриваючи тему "Забезпечення сталого розвитку СумДУ як сучасного європейського університету - справа кожного викладача і співробітника", підкреслив необхідність кваліфікованої напруженої праці кожного університетівця у новому навчальному році. Проведення плідних наукових досліджень, упровадження новітніх навчальних технологій можливі лише за умови високої професійної підготовки викладачів, для чого потрібно постійно підвищувати рівень кваліфікації. Неабияку роль у цьому вже відіграють і можуть відігравати в майбутньому, крім усього іншого, міжнародні фонди, грантові проекти.

В університеті створені всі умови для використання програм навчання, стажування та практики за кордоном. Якщо в 2008 році у програмах академічної мобільності брало участь 28 осіб, то в 2011-му вже 56 (+ 25 осіб направлені на стажування за державною програмою, 10 із них - викладачі), а за вісім місяців поточного року - 39 (+ 35 осіб стали переможцями конкурсу МОНмолодьспорту, 12 із них - викладачі).

Зупинився доповідач і на ефективності закордонних стажувань та відряджень, повідомив, що за перше півріччя 2012 року направлено у службове відрядження за кордон 60 осіб.

Досить ретельно проаналізував проректор ситуацію з дистанційними технологіями навчання. Відзначивши позитивні моменти, зазначив, що на певних етапах. Наприклад, потреба в російськомовних дистанційних курсах - 245, а розроблено та перебуває в процесі розроблення - 180. А серед 253 курсів, які вже використовуються, стандартним вимогам відповідає лише незначна їх частина. Назвав доповідач також кафедри, які активно займаються розробленням дистанційних курсів і які взагалі цим не займаються.

Ситуацію з комп'ютерними технологіями підтримки навчання проректор оцінив як позитивну. Значним досягненням назвав і рівень бібліотечно-інформаційної системи СумДУ, електронна бібліотека якої налічує понад 22 тис. видань, а репозитарій наукових праць, за рейтингом Webometrics repository (July 2012), займає 1-ше місце серед репозитаріїв України. Доступ до більш ніж 80 світових баз наукових електронних ресурсів, віртуальні читальні зали свідчать про європейський рівень цієї університетської структури.

Й майбутнє СумДУ

на традиційній серпневій нараді

У заключній частині своєї доповіді проректор прокоментував декілька слайдів, які свідчать про належну увагу керівництва університету до технічного та комп'ютерного забезпечення навчального і наукового процесів (мал...), а також про динаміку розвитку web-системи СумДУ.

Лейтмотивом упродовж усієї доповіді проректора стала думка, що кожен університетівець, на якій посаді не перебуває, повинен відчувати відповідальність за рівень свого професіоналізму та вміння сповна використовувати наявні технічні й комп'ютерні ресурси, впроваджувати інноваційні методики діяльності, тим самим забезпечуючи сталий розвиток університету, який займає лідируючі позиції не лише в регіоні, відтак є предметом особливої уваги в Україні та за її межами.

Проректор з наукової роботи А. М. Чорноусов почав свою доповідь з аналізу динаміки укладання господарської угоди за останні декілька років (слайд), а потім розглянув ситуацію з цими питаннями в інститутах та факультетах. Зокрема зазначив, що найбільший

обсяг тематики (2,741 млн грн) традиційно має факультет ТеСЕТ, де договори виконуються на кожній кафедрі. Такі з них, як ПГМ, ПЕ, ПОХНВ, ТМВІ, ОММ, мають обсяги робіт понад 100 тис. грн, а кафедра ПГМ досягла мільйонного показника. На факультеті ЕЛІТ замовлення на наукові дослідження від сторонніх організацій мають 5 кафедр (річний план 290 тис. грн, виконано - 183).

Шосткинський інститут вийшов уже на планові показники (більше 300 тис. грн), тут виконується 6 господарських договорів. Конотопський інститут виконує три договори.

У Медичному інституті договірну тематику мають 10 кафедр. У минулому році їх було шість. Цьогорічний обсяг перебільшує минулорічний удвічі. Продовжилася в інституті й робота з атестації Регіонального центру економічного, хіміко-токсикологічного моніторингу та біометричних досліджень, який у своєму складі об'єднує декілька як діючих, так і новостворених науково-дослідних лабораторій. Завершення її дозволило вийти на ринок відповідних послуг щодо проведення близько двохсот видів досліджень.

Доповідач підкреслив, що позитивний досвід діяльності аналогічних наукових центрів із надання послуг у нас є. Це і Центр прикладних екологічних досліджень (140 договорів), і Центр патоморфологічних досліджень (42 договори), і лабораторія механічних випробувань (40 договорів).

На факультеті ІФСК чотири кафедри мають договірну тематику обсягом 65 тис. грн, на відміну від ФЕМ, де обсяг виконання договорів на сьогодні становить лише 1300 грн, а договірну тематику мають усього дві кафедри - економічної теорії та маркетингу. І це при тому, що в 2011 році факультет мав річний обсяг у 100 разів більший.

Гарні перспективи на виконання великої договірної тематики на цей рік має Науковий центр бойового застосування ракетних військ і артилерії.

На думку проректора, аналіз можливостей показує, що у цьому році університетівці спільно вийдуть на обсяги укладання договорів близько 7 млн грн.

Обсяги виконаної на кафедрах господарсько-договірної і грантової тематики впливають не лише на рейтинг конкретних структурних підрозділів, а й на рейтинг університету в цілому. За підсумками 2011 року СумДУ посів перше місце серед класичних університетів у рейтингу МОНмолодьспорту, складеному за показником співвідношення обсягів спеціального і загального фондів. Серед усіх вишів України, які підпорядковані МОНмолодьспорту, СумДУ за цим показником посідає 11-ту, а за обсягом надходжень коштів за господарчими договорами коштів - 9-ту позицію.

Проректор нагадав, що виконання договірної тематики на кафедрах дозволяє додатково працевлаштувати викладачів, співробітників, аспірантів і студентів, надає можливість додаткового заробітку. Наявність на кафедрах договорів і грантів також дозволяє покращити матеріальну базу наукових досліджень, мати кошти на відрядження, наукові конференції тощо. При цьому повідомив, що у вересні для наукових керівників договорів і грантів планується презентувати електронний сервіс "Наукові договори", який дозволить відстежувати проходження коштів за договорами і грантами.

Участь університетівців у міжнародних грантових проєктах, на думку доповідача, бажає кращого (рис...) Виконавцями їх у 2012 році виступають кафедри факультету ЕЛІТ. Також є дані про позитивні результати конкурсу на міжнародний грант кафедри політології, соціології та психології.

Упродовж 2011 і 2012 рр. дехто з викладачів та аспірантів СумДУ стажувався у провідних вишах за кордоном. Проректор звернувся до завідувачів кафедр, представники яких пройшли таке стажування, з пропозицією використати встановлені зв'язки для публікації результатів досліджень у виданнях, які обліковуються базою даних Scopus, а також для майбутньої діяльності у виконанні міжнародних грантів.

Для участі у конкурсах на грантові проєкти необхідні кроки як на загальноуніверситетському, так і структурних рівнях (інститутських, факультетських, кафедральних). Бажаним є проведення різного роду інформаційних захо-

дів, які включали б підтримку відповідних електронних ресурсів, організацію і проведення семінарів з методики пошуку партнерів, подачі заявок, що є одним із завдань діяльності ЦНТЕІ та відділу міжнародного співробітництва.

Важливим для пошуку партнерів на грантові програми є те, наскільки знають наших вчених їхні колеги за кордоном. Це може стати можливим, для чого їхні статті повинні бути доступні світовій науковій громадськості. Якщо взяти рейтинг ВНЗ України, який складає Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського за даними бази даних Scopus, то наш університет посідає 16-те місце за кількістю цитованих посилань на наукові статті його працівників та 20-те місце за індексом Гірша.

Доповідач наголосив, що для підвищення позицій університету у світових вебметричних рейтингах потрібно мати щорічно більше 100 публікацій у виданнях, які обліковуються базою даних Scopus. Для стимулювання їх появи в СумДУ діє "Положення про преміювання за досягнення високого рівня оприлюднення результатів наукових досліджень". Безумовно, для збільшення кількості публікацій у виданнях, які входять до Scopus, важливий і той факт, що "Журнал нано- та електронної фізики" буде реферуватися цією базою даних. Редакційна колегія цього журналу виконала для цього велику роботу. Серед складових успіху, які вплинули на позитивне рішення, стали високий науковий рівень статей та наявність у журналу сучасного достатньо функціонального сайту. Від членів редколегії залежить питання про об'єктивність і неупереджене рецензування рукописів статей, недопущення плагиату. Важливе завдання на новий навчальний рік - створення для всіх журналів web-сайтів, структура управління наповненням яких затверджена відповідним наказом ректора.

У наступній частині доповіді йшлося про підготовку науково-педагогічних кадрів через докторантуру та аспірантуру, яка є і буде одним із головних завдань для трудового колективу СумДУ. Проректор нагадав, що у квітні 2011 року вченою радою затверджено чергову редакцію "Перспективного плану роботи з кадрового забезпечення діяльності СумДУ", і повідомив, що готується нова його редакція. Згідно з "Перспективним планом" необхідно у 2013 році досягти показників кількості професорсько-викладацького складу з науковими ступенями та вченими званнями не менше 80% у цілому по університету, а стосовно докторів наук не менше 15%. Причому до 2015 року на кожній кафедрі, як правило, повинно працювати не менше одного доктора наук.

Доповідач повідомив, що в минулому навчальному році відкрито аспірантуру за 7 спеціальностями, а докторантуру - за трьома. Тепер у СумДУ функціонує аспірантура за 34 спеціальностями, а докторантура - за 11-ма. Аналіз наукового потенціалу показує, що за найближчі 2-3 роки можна відкрити докторантуру за 4 спеціальностями, аспірантуру - за десятьма. Поряд зі зростанням кількості спеціальностей потрібно досягти збільшення контингенту аспірантів принаймні удвічі, у тому числі й тих, що проходять підготовку на контрактній основі.

Виключно важливим завданням на поточний навчальний рік проректор назвав перереєстрацію спеціалізованих вчених рад у МОНмолодьспорту. На сьогодні функціонують 4 спецради за 9 спеціальностями. Нова редакція "Положення про спеціалізовану вчену раду" встановлює більш жорсткі вимоги до персонального складу спецрад. Потрібно максимально можливо зберегти кількість спеціальностей у спецрадах.

Завданням на найближчі 2 місяці є організація проведення вступної кампанії до аспірантури.

Із підготовкою науково-педагогічних кадрів невід'ємно пов'язана й організація студентської наукової діяльності, оскільки це дозволяє підготувати відповідних претендентів для вступу до аспірантури. Ректор у серпні видав наказ про створення "Відділу докторантури, аспірантури та доаспірантської підготовки", ним фактично об'єднуються два відділи в один і окреслюються завдання новоствореного відділу, який очолюватиме кандидат наук.

Проректор нагадав присутнім, що в листопаді 2011 року вчена рада університету затвердила цільову комплексну програму "Організація наукової роботи студентів в органічному поєднанні з навчальним процесом". Її реалізація залежить не лише від відповідних служб, а й кафедр університету і кожного викладача, який повинен керувати науковою роботою щонайменше двох студентів. При цьому наголосив, що до наукової роботи потрібно залучити також першокурсників, які були медалістами, переможцями олімпіад, займалися у малій академії наук.

Насамкінець доповідач нагадав, що СумДУ є лідером серед ВНЗ України за кількістю призових місць, отриманих у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. Він подякував усім, хто мав відношення до того, що наші студенти отримали 59 нагород, чим п'ятий рік поспіль забезпечили перший показник серед усіх вишів країни. Готується наказ про відзначення осіб, які забезпечили такий результат.

У своєму короткому виступі ректор Анатолій Васильєв подякував трудовий колектив за досягнуті успіхи й висловив побажання, щоб і надалі продовжувався розвиток усіх сфер діяльності СумДУ. При цьому зауважив, що робота університету, наче злагоджений оркестр - треба постійно натискати потрібні клавіші, щоб звучала мелодія. Відтак говорить про успішність навчального закладу можна буде лише за умови напруженої та відповідальної роботи всіх університетівців.

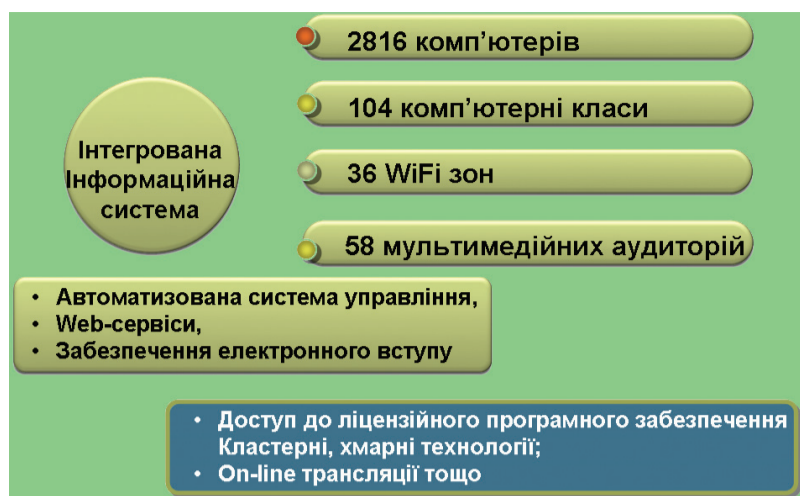

Рис. 6. Технічне та комп'ютерне забезпечення навчальної і наукової діяльності

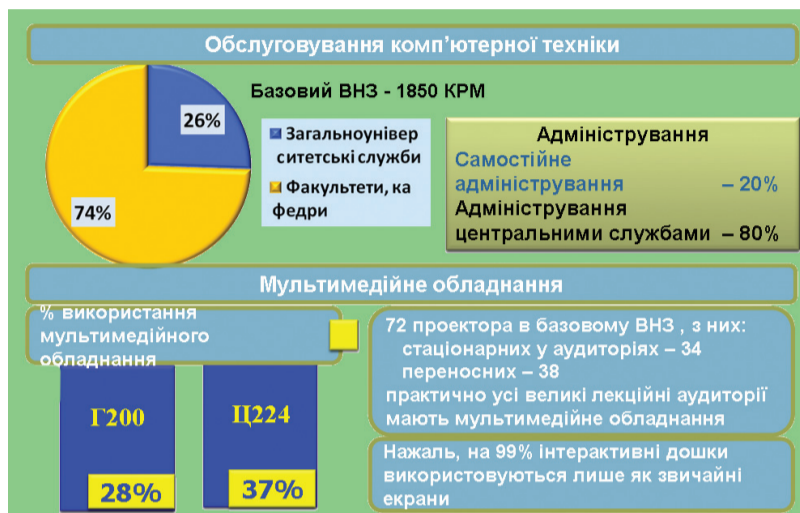

Рис. 7. Комп'ютерне забезпечення

Рис. 8. Розвиток web-системи СумДУ – запорука розбудови університету європейського типу

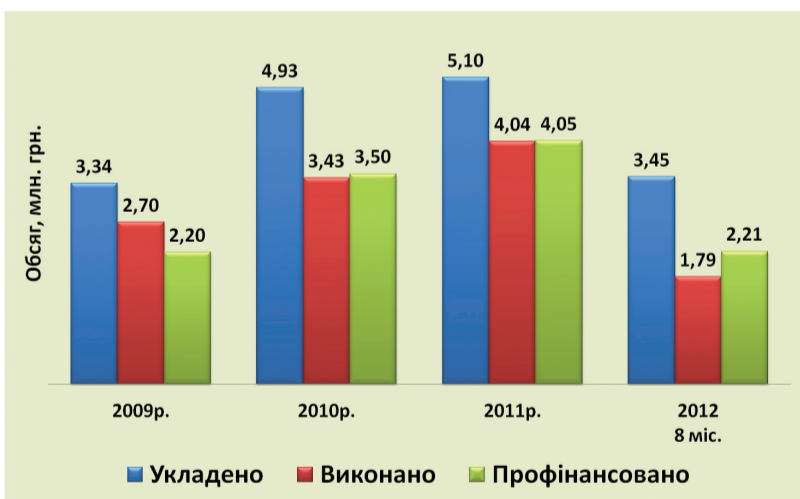

Рис. 9. Обсяги укладання, виконання та фінансування господарської і грантової тематики

Підрозділ	Кількість публікацій	
	2011	8 міс. 2012
ЕЛІТ	60	23
ТеСЕТ	7	5
МІ	3	4
ФЕМ	3	1
ШІ	1	0
КІ	1	0
ІФСК	0	0
ЮФ	0	0

Рис. 10. Стан публікацій у виданнях, які обліковуються БД SCOPUS

СЛІДИ В ЛЮДСЬКИХ СЕРЦЯХ

Кожна людина рано чи пізно йде у вічність і кожна залишає після себе на землі плоди своєї діяльності, а в серцях людських – певний слід. Різними вони бувають, ці сліди... Одні хочеться стерти з пам'яті, як пляму з паркету, на якому наслідили. А інші – хочеться зберегти із вдячністю за те, що з людиною, яка їх залишила, зводила земна доля, бо від таких слів пам'ять наша людська світлішає... Саме такою людиною для ближніх і далеких був Олег Федорович Балацький, ім'я та справи якого золотими літерами вписані в історію нашого університету. Незадовго до того дня, коли він пішов від нас, його дружина Людмила Миколаївна видала книгу «Жизнь - это воспоминания», у якій простежується життєвий і творчий шлях цієї непересічної людини, вченого, викладача. Є в ній серед інших цікавих розділів і такий, що має назву «Воспоминания учеников», а саме докторів наук, професорів, кандидатів наук, доцентів. Пропонуємо увазі уривок «Історія одного прогноза» зі споминок професора О. М. Теліженка та написане професором Л. Г. Мельником уже після прощання з Олегом Федоровичем «Слово об Учителе» (у скороченому вигляді).

Історія одного прогноза

Заканчивался 1999 год. Заканчивался не только двадцатый век, но и, как нам казалось, заканчивалась целая эпоха. В это время в литературе, и не только научной, публиковалось множество самых разных прогнозов: политических, социальных, экологических и, разумеется, экономических. Различные дискуссии относительно экономического развития Украины велись и на кафедре. Интересовали нас и прогнозы Олега Федоровича. Было видно, что в это время он много читал, анализировал, сопоставлял. Но, следует отметить, что вступал он в дискуссии неохотно и оценок не давал.

И вот на очередном заседании кафедры, без всяких вступлений и предисловий Олег Федорович начал рисовать на доске какие-то графики. Кафедра молча смотрела. "Вы просили меня дать свой прогноз, – начал он. – Я достаточно долго занимался изучением экономических циклов. Так вот, все свидетельствует о том, что в 2007-2008 годах нас ожидает сильнейший экономический кризис, пик которого мы, возможно, пройдем только в 2009 году".

В аудитории было и без того тихо. Но после этих слов тишина стала поистине гробовой. Как так, почему? – в аудитории повис немой вопрос. Ведь экономическая ситуация начала стабилизироваться. Да и не хотелось даже слышать о каких-либо кризисах. Их уже было у нас...

Утверждать, что в экономическом плане конец 1990-х был для Украины легким, нельзя. Российский дефолт 1998 года наложил все же свой отпечаток. Несмотря на это украинский ВВП продолжал понемногу расти, а дефицит бюджета – сокращаться.

Но Олег Федорович достаточно стройно, системно и аргументированно стал доказывать, что кризис неотвратим.

...Шло время. Ежегодные темпы роста ВВП составляли 6-7%. О том выступлении Олега Федоровича стали понемногу забывать. Не то чтобы не поверили. Оценкам Олега Федоровича доверяли всегда. Но тут что-то "не срабатывало".

Мое собственное восприятие и постоянный анализ прогнозных оценок Олега Федоровича были обусловлены еще и тем, что к концу 2001 года мы закончили научное исследование перспектив развития тепловой энергетики Украины. Все наши оценки говорили о приближении энергетического кризиса и необходимости проработки угольной стратегии развития теплоэнергетики Украины.

...Прошел и 2007 год. Ничего неожиданного и катастрофического в экономике страны не случилось. Но то, что произошло в 2008-м, всех просто потрясло. Все вспомнили выступление Олега Федоровича на заседании кафедры в 1999 году. Просили дать комментарий. А он молчал. И молчит.

Только в последнее время стал исследовать природу конфликтов. Экономическую природу конфликтов. К чему бы это!?

Слово об Учителе

Обычно в некрологах называют этапы жизненного пути, звания, должности, достигнутые научные и другие результаты. Часто за формальным перечислением трудов и титулов сложно разглядеть личность. Мы пытаемся говорить не столько о его трудах и званиях, сколько о делах, мыслях и поступках. Это – не некролог, а Слово об Учителе, который был и продолжает оставаться таковым большинству тех, кто сегодня составляет основу экономической науки в нашем регионе. Впрочем не только экономической и не только на Сумщине. У него учились многие, потому что было чему.

Одно из его любимых выражений – "живите и размыкайтесь!". Произносилось это, конечно, с улыбкой, как бы шутя, – обычно после защиты очередной диссертации в созданном им специализированном совете. Однако вряд ли какая-либо другая фраза могла передать лучше содержание его жизненного кредо, которое он не только сформулировал в качестве своеобразного научного завещания, но и воплотил в конкретных делах при помощи уникального воспроизводственного механизма.

Начав с малосенькой экономической секции (из двух преподавателей) на кафедре технологии машиностроения и маленькой научной лаборатории, основу которой составляли работавшие по совместительству студенты, Олег Федорович смог достичь многогранного и многофакторного результата. Весомыми его компонентами стали: факультет экономики и менеджмента с четырьмя выпускающими кафедрами, обеспечивающими выпуск почти по десяти специальностям; аспирантура по трем специальностям; докторский совет по двум специальностям; выпуск нескольких специализированных журналов; почти два десятка докторов и сотни кандидатов экономических наук; десятки учебников и монографий; международные проекты и конференции и т. д. и т. п. Всё перечисленное можно условно мультиплицировать, ибо экономическую основу еще двух сумских вузов (аграрного университета и УАБС) составляют его питомцы.

Внешний облик Олега Федоровича парадоксально не соответствовал тому объему работы, который он умудрялся проделывать. При огромном количестве дел и обязанности никогда (за редким исключением) не повышал голос (хотя внешне спокойным не был и порою – очень редко – взрывался). В душе, как в глубине вулкана, "клокотало", но редко кому приходилось видеть, чтобы его внутреннее беспокойство вырывалось наружу. Никогда никуда не спешил и никогда никуда не опаздывал. Порою казалось, что в его сутках вмещалось гораздо больше, чем 24 рабочих часа.

Оставаясь всегда предельно рациональным, он, казалось, постоянно балансировал на грани иррационального авантюризма. В частности, только бесшабашный человек мог взяться в 1969 году за выполнение темы, которая не только казалась изначально провальной, но могла обернуться и колоссальными неприятностями.

Тогда он, только защитивший кандидатскую диссертацию молодой ученый, заключил договор с Харьковским

проектным институтом, согласно которому брался разработать методику для оценки "того – не знаю, чего". Речь об экономическом ущербе от загрязнения атмосферы выбросами предприятий черной металлургии. Вселенская сложность такой задачи обуславливалась рядом факторов. Главный из них – следовало признать и заявить, что в Советском Союзе может сознательно наноситься вред здоровью его граждан и экономике. Линия партии и правительства это категорически отрицала. Выполнить упомянутую тему – означало дерзко сказать во всеуслышание: это – не так!.. Были и другие "подводные рифы", о которых он тогда и не догадывался...

Непонятно было, как вообще поступить к такому эфемерному ущербу, рассеиваемому по ветру в буквальном смысле. Каким-то чудом Балацкому удалось распечатать результаты едва ли не единственной похожей работы в США. Во многом же приходилось идти своим путем. Трудно даже приблизительно передать колоссальную сложность решаемых задач. Пришлось изучать (вручную обрабатывать собранные данные – персональных компьютеров тогда не было) сотни бланков исходных данных по сельскому, лесному и коммунальному хозяйствам, здравоохранению, промышленности.

Положение усугублялось тем, что большинство собираемых данных носило характер закрытой информации. И тут своим собственным путем двинулись члены молодой команды Балацкого, многие из которых прошли школу КВН. Часто, не ставя шефа в известность, они по-своему решали проблему. Где-то представлялись заезжими проверяющими из "Центра" (!), где-то родственниками (скажем, племянником министра или замминистра, работающим над дипломом или диссертацией), где-то просто договаривались "за бутылку" (бывало и такое).

К концу второго года исследованный предварительный вариант методики был готов. Первые же озвученные результаты произвели эффект разорвавшейся бомбы. Когда зрелые ученые-медики услышали, что в стране от загрязнения атмосферы в массовом порядке повышается заболеваемость населения, их возмущению не было предела. Балацкого же такая реакция только раззадорила. Тем более, что поддержку оказали здравомыслящие молодые ученые-гигиенисты из Института общей и коммунальной гигиены им. А.Н. Сысина. Решающей же стала поддержка экономистов Центрального экономико-математического института АН СССР по главе с академиком Н.П. Федоренко.

Постепенно исследование находили всё больше своих сторонников – явных и скрытых. К тому времени в Сумах были получены реальные результаты, позволяющие увязать уровень загрязнения атмосферы различными видами загрязнителей с конкретными оценками ущерба. Балацкий стал получать заказы советских инстанций самого высокого уровня, в первую очередь – Госплана и Госкомитета по науке и технике.

Авантюрная жилка сидела где-то внутри Балацкого, что позволяло ему принимать абсолютно нелогичные решения и совершать нетривиальные поступки. Используя свое положение разработчика, не побоялся включить

г.Сумы (один из наиболее чистых городов Украины) в список наиболее загрязненных городов Союза. Результаты не заставили себя долго ждать. Сумы получили дополнительные средства на оздоровление экологических условий. Львиная доля, безусловно, досталась "Химпрому". Через несколько лет его выбросы сократились более, чем в пять раз. При этом объем производства увеличился вдвое. Так удалось добиться значительного эколого-экономического эффекта. Экспозиция "Химпрома" заняла место в экологическом павильоне ВДНХ (главной выставки страны), а команда хозяйственников и ученых, представивших ее, была удостоена медалей ВДНХ. Свою золотую медаль получил и Олег Федорович.

Имя Балацкого, которому не исполнилось еще и сорока лет, получило известность. Его приглашали для подготовки ответственных документов на самые высокие этажи государственной власти. Трудно поверить, но тогда он был всего-навсего кандидатом экономических наук (докторскую диссертацию защитил позже – в 1980 году), доцентом периферийного Сумского филиала ХПИ. Его научный авторитет отнюдь не уменьшал количества недоброжелателей. Успех сумской команды лишь усиливал их сопротивление.

Получалось, что О.Ф. Балацкий со "своим ущербом" (скорее всего, сам того не подозревая) делал весьма опасный шаг, вторгаясь в одну из самых запретных зон экономической науки – рыночные. Так, начинающий шахматист (подобно незабвенному О. Бендеру в Васюках), делая первые ходы в партии, даже не догадывается, какие сложные дебютные варианты использует.

Зато упомянутые нюансы хорошо видели серьезные ученые-экономисты, которые разделились на два лагеря. Один из них сознательно атаковали школу Балацкого, другие – также осознанно – стали на его защиту, видя в этом назревшую необходимость перехода к здравому смыслу и нормальным экономическим отношениям.

Настоящий триумф научные идеи О.Ф. Балацкого пережили в 1981 году, когда трем его ученикам (автор – один из них) была присуждена премия Ленинского комсомола в области науки и техники. Фактически, это стало официальным признанием научного дела Балацкого который сам награжден быть не мог (по статусу, премия присуждалась только учёным, чей возраст не превышал 33 лет). Тем не менее, он чувствовал себя настоящим именинником.

Следует вернуться лет на десять назад и рассказать еще об одной очень важной особенности деятельности Балацкого. Такой большой объем работы, которую выполняла его лаборатория, требовал постоянного роста высококвалифицированных научных кадров. Их источником стали студенты – будущие выпускники филиала. Тогда своей аспирантуры в Сумском филиале ХПИ не было. Теоретически существовала возможность реализовать сложные варианты обучения в аспирантуре через базовый институт. Но Балацкий принимает нестандартное решение – разбросать своих питомцев для подготовки и защиты ими диссертаций по различным научным школам страны (в Москве, Ленинграде, Киеве, Одессе, Харькове). При этом Олег Федорович совершенно спокойно пошел на то, чтобы официальными руководителями диссертаций его учеников стали ведущие ученые упомянутых школ.

Свой жесткий, а в некоторых ситуациях даже безжалостный стиль управления О.Ф. Балацкий каким-то необъяснимым образом умел совмещать с широким делегированием полномочий и предоставлением оперативной свободы своим подчиненным. При этом не забывал постоянно контролировать ход выполнения работ, периодически напоминая, "кто в доме хозяин". Такая политика приносила свои плоды – школа получала многофакторные и многовекторные источники своего развития.

К началу 1990-х в команде О.Ф. Балацкого – уже два доктора и более десяти кандидатов наук. Количество не могло не перейти в качество. Так уже совпало, что переломный для

страны 1991 год стал знаменательным и в судьбе дела Учителя. Происходит сразу два важнейших события. В институте под его председательством открывается первый в Украине специализированный совет для защиты кандидатских диссертаций по специальности "Экономика природопользования и охраны окружающей среды". А еще – происходит набор первых студентов по двум экономическим специальностям: "Экономика и управление машиностроением" и "Организация производства". О.Ф. Балацкий, как обычно, не спеша, без суеты организует подготовку этих событий, потребовавшую, кроме всего прочего, "кучу" бумаг, обоснований и согласований.

Олег Федорович – прирожденный менеджер. Его жизнь всегда была связана с реализацией властных функций. Возможно, окружающим казалось, что концентрация власти является одной из его жизненных целей и вне власти он существовать не сможет. Очередным сюрпризом стало то, насколько легко он расстался с теми полномочиями, которые доставались ему ценой многолетнего изнурительного труда. В 1993 году Балацкий неожиданно предлагает разделить свою кафедру на три: экономики, управления и финансов. За собой оставляет руководство кафедрой управления. Руководство двумя другими кафедрами передает своим ученикам, успешным к тому времени защитить докторские диссертации, – Л.Г.Мельнику и А.В. Чупису, которого впоследствии сменил еще один из его учеников – В.Н. Боронос.

В начале 2000-х Балацкий также неожиданно уходит еще с двух руководящих постов: председателя специализированного совета по защите диссертаций и заведующего кафедрой. Руководство советом он передает Л.Г.Мельнику, а руководство кафедрой – защитившему к тому времени докторскую диссертацию А.М. Теліженку.

И тут выясняется еще одно неожиданное обстоятельство. Балацкий, который всегда казался воплощением власти, очень комфортно чувствовал себя, лишившись всех ее атрибутов. Отказался от отдельного кабинета, который ему полагался как профессору, и "переехал" за обычный стол в общей преподавательской. Возможно, секрет такой неожиданно быстрой адаптации заключался в характере "мэтра". Умело выполнял управленческие функции, он никогда сам не чурался черновой работы. Все делал легко и с удовольствием. Потерять власть боялся те, которые ничего другого, кроме как руководить, не умеют. Олег Федорович же умел, а главное – любил делать все своими руками и своей головой.

Он был "ходячим примером" креативного управления. Старался четко следовать классическим принципам: "хвалить при всех, ругать – наедине", "позитивная мотивация эффективнее негативной". Никогда не жаловался на обстоятельства, но всегда искал пути решения возникшей проблемы. Никогда не был диссидентом, не "плыл против течения", однако часто умудрялся делать так, чтобы "течение" само разворачивалось в нужном для него направлении. Не заискивал перед начальством, на равных беседовал с руководителями любых уровней. Уважал полномочия руководителей и дисциплинированно подчинялся им – за страх, а за совесть, при этом не боялся отстаивать свою точку зрения. Однако ровно разговаривал с любым из собеседников – будь-то министр или уборщица.

Свое научное завещание Олег Федорович оставил в виде афоризмов, которые будут актуальными вечно: "все плохое приходит само собой – все хорошее нужно готовить", "за все нужно платить", "кто не умеет подчиняться – сам не умеет управлять", "плохое неуправляемо – нужно стремиться изменить будущее"...

Дело за малым – реализовать его мысли в дела. Для нашего общего будущего...

(Повна версія матеріалу – за адресом: fem.sumdu.edu.ua)

■ КРАЩІ З КРАЩИХ

МАНДРІВКИ ГЛИБИНАМИ МУДРОСТІ

Минулий навчальний рік став успішним для СумДУ за багатьма показниками. Серед них – перемоги наших студентів на всеукраїнських студентських олімпіадах (42 призових місця, що є одним із найкращих показників у державі та найбільшим показником за всю історію участі в олімпіадах) та в конкурсах студентських наукових робіт (59 нагород, чим п'ятий рік поспіль забезпечили перший показник серед усіх вишів країни). Редакція звернулася до студентів, які посили призові місця у всеукраїнських олімпіадах та конкурсах наукових робіт, із проханням поділитися враженнями від участі в цих престижних змаганнях.

Ігор Криштоп (перше місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді "Деталі машин та основи конструювання", що проходила на базі Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка):

– Уже вкотре беру участь в олімпіадах, але кожна завжди особлива. Звісно ж, приємно згадувати свої перемоги. Цю олімпіаду в Харкові не забуду ніколи, адже видалася доволі символічною. На початку спонсори презентували призи, які отримують переможці. Ось тоді у голові промайнула думка: нічого собі винагороди, перемога буде не з легких. Та одразу ж після першого туру олімпіади я зрозумів – здається, все вийшло. Коли відбулась екскурсія першою столицею України, то йшов страшний дощ. Було холодно, і вся краса Харкова зникла невідомо

куди. Та саме під час екскурсії я дізнався про свою перемогу і одразу ж невідомо куди поділася негода. Наступного дня, сповнений сил і оптимізму, відправився на ще одну олімпіаду – до Одеси. Взагалі раджу всім студентам брати участь у подібних змаганнях, це надзвичайна можливість перевірити свої сили, побувати в цікавих містах, поспілкуватися з чудовими людьми, врешті-решт набратися важливого досвіду.

Олександра Васильєва (перше місце в олімпіаді з маркетингу серед бакалаврів, яка проходила на базі Київського

національного торговельного університету):

– У Києві зібралось близько 50 бакалаврів-маркетологів із ВНЗ усієї України. Неважно уявити, яка запекла боротьба велася за перемогу! Своім результатом я дуже задоволена і впевнилася в тому, що

СумДУ дійсно надає якісні знання, роблячи нас класними фахівцями у своїй справі.

Ксенія Аврамшина (друге місце в олімпіаді із дисципліни "Цивільний захист" на базі Національного університету цивільного захисту, що в Харкові):

– Часу на підготовку було небагато, але труднощі ми з

успіхом подолали, про що свідчать результати олімпіади. Дуже сподобалась організація заходу, незважаючи те, що під кінець першого дня втома брала гору. Олімпіади – це неймовірно цікаво, адже тут необхідний дещо інший підхід до знань певної дисципліни. До того ж можливість побувати в університеті іншого профілю має чимало користі...

Євген Дубовик, Медичний інститут (друге місце в олімпіаді з курсу "Медична генетика", що проходила на базі Інституту клінічної генетики Харківського національного медичного інституту):

– Разом із двома товаришами долали океан медичної мудрості. У поєднанні з величною красою міста враження від подібного "серфування" на хвилях науки залишаться надовго. Вразила колосальна кількість учасників. Щоправда,

легко не було. Однак ми швидко адаптувалися до поставлених умов та морально підготували себе до мозкової атаки. Загалом мандрівка глибинами наукової мудрості видалася цікавою, непередбачуваною та сповненою нового досвіду, який обов'язково залишить свій відбиток у майбутніх, більш серйозних та відповідальних подорожах. Тішить думка, що на фініші вдалося порадувати нашого керівника Миколу Петровича Загороднього моїм особистим другим і другим командним місцями. За межами спільної команди мої товариші зайняли відповідно 5-те і 12-те місце. Гадаю, такий результат – яскравий показник високого рівня знань, чудової підготовки, наполегливої праці над собою та відмінних педагогічних здібностей наших викладачів.

Наталія Косолап (призер конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук за напрямом "Туризм", який проходив у Київському національному торговельно-економічному університеті):

– Уперше в історії кафедри я досліджувала напрям "Туризм" із позицій та теорії маркетингу. Свою роботу на тему

"Маркетинг туристичних послуг в умовах проведення в Україні чемпіонату Європи з футболу Євро-2012" довелося захищати, змагаючись із 77 учасниками з 48 вишів України. Ідея звернути увагу на туризм з точки зору моєї спеціальності прийшла на думку, коли почала помітно зростати популярність туристичної тематики. Сумщина володіє значним рекреаційним потенціалом, відтак має всі можливості бути задіяним у загальнодержавній стратегії розвитку туризму до Євро-2012. Усвідомлення цієї перспективи стало поштовхом для мого дослідження. Результати спільної праці з науковим керівником, професором кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю Олександром Сергійовичем Телетом

вим привели до розроблення інноваційного історично-туристичного маршруту. Його основою стала скарбниця світової культури "Слово о полку Ігоревім", події якого тісно пов'язані з нашим краєм, а також культурне надбання козацької доби тощо. Перемога у конкурсі вселяє надію, що розробки, викладені в нашій науковій роботі, мають практичну цінність для соціально-економічного розвитку Сумщини...

Занутили Юлія Обельчак (ЖТ-11) та Юлія Зеленська (ЖТ-02)

лого ряду напрямків. А саме – діагностичних методів, контрастних речовин, застосувань у фізичній терапії, засобів доставки ліків у організм, біовиявлення патогенів, розроблення біосумісних наноматеріалів тощо.

Таким чином, результати стажування, по-перше, роблять внесок у розвиток досить перспективного наукового та сучасного напрямку формування наносистем металів, а також допомагають налагодити наукові більш міцні контакти між українськими та німецькими науковцями. По-друге, впровадження отриманих навичок і умінь у навчальний процес зможе підійняти освітній та науковий рівень студентів.

Л. Ф. Суходуб, завідувач кафедри біофізики, біохімії, фармакології та біомолекулярної інженерії, член-кореспондент НАН України, професор, доктор фіз.-мат. наук

■ НАУКА БЕЗ КОРДОНІВ

МЮНСТЕР НАГАДАВ ПРО СЕБЕ

У 2002-2003 навчальному році я отримав Меркатор-грант DFG для проведення наукової та викладацької діяльності в Мюнстерському університеті – одному з найпрестижніших університетів Німеччини, заснованому ще в 1773 році, який поєднує вісім інститутів, де навчається близько 50 тисяч студентів. Незабутні враження залишилися і від колег, з якими випало там працювати упродовж двох років, і від самого міста Мюнстер з його 1200-річною історією. До речі, саме тут у 1648 році підписано Вестфальський договір про закінчення 30-літньої війни, про що нагадує Зал миру в старовинній ратуші.

Моя наукова діяльність там була пов'язана з дуже важливою темою – створення нових біоматеріалів для практичної медицини. У рамках проведених досліджень з'ясувалось, підходить до синтезу ортофосфатів кальцію – аналогів мінеральної компоненти кісткової тканини, а також отримання біоактивних покриттів для металевих імплантатів. Наразі цей топовий напрямок досліджень, завдяки підтримці ректора А. В. Васильєва, набув свого розвитку в нашому університеті в кооперації з ІПФ

НАНУ та іншими інститутами НАН та АМН України.

Наприкінці минулого року Мюнстер знову нагадав про себе – доцент кафедри біофізики, біохімії, фармакології та біомолекулярної інженерії Ганна Сергіївна Корнющенко за результатами конкурсу Мінмолодспорту отримала фінансування на тримісячне стажування в тамтешньому Інституті фізики матеріалів. Це один із найпрестижніших наукових закладів східної Німеччини, заснований як Інститут дослідження металів у

1959 році професором Теодором Хауманом. Сьогодні тут вивчають сучасні аспекти фізики матеріалів, пов'язаних із дослідженням нанокристалічних та аморфних матеріалів.

Наукове стажування нашої колеги було присвячене опануванню сучасними технологіями отримання та дослідження наночастинок та наноструктурованих матеріалів є досить актуальною науковою проблемою. Це пов'язано з їх унікальними фізичними властивостями, що наділяє їх широким спектром

потенціальних застосувань в оптиці, електроніці, біотехнологіях, охороні здоров'я, медико-біологічних, хімічних, фармацевтичних напрямках і особливо у напрямі наномедицини.

Фізичні розміри наночастинок (10-100 нм) дають можливість їх безпосередньої взаємодії з біологічними об'єктами завдяки силам міжмолекулярних контактів. Як відомо, самі біосистеми складаються зі структурних елементів, що мають розміри нанометрового діапазону, наприклад протеїни, ДНК, РНК, мембрани і т. д. Тому наносистеми

можуть бути застосовані як у in vivo, так і у in vitro біомедичних дослідженнях. На сьогодні дослідження наносистем у біології та медицині призвело до бурхливого розвитку ці-

Головний корпус університету

■ ДАТА НАРОДЖЕННЯ

ЖИВУЧИ У РИТМІ ТАНЦЮ

"Танець – найбільш піднесене, найбільш зворушливе й прекрасне з мистецтв, тому що це не просто висловлення або відволікання від життя, це саме життя". З таким твердженням британця Хавелока Елліса сьогодні живе безліч представників танцювального мистецтва. Винятком не є і хореографічний колектив "Феєрія" Сумського державного університету, створений у вересні 2007 року. Напередодні святкування п'ятого дня народження колективу ми поспілкувались із його керівником Світланою Бондаренко.

– Світлано Миколаївно, з якою метою створена "Феєрія"?

– З метою естетичного виховання студентів СумДУ та популяризації танцю серед молоді в університеті. Однією із основних "цеглин" у фунда-

менті колективу стало бажання самих учасників знайомитися з культурою, традиціями української нації та народів світу. З часом кількість членів нашої танцювальної сім'ї зростала, колектив здобув чималу популярність.

– Виступи вашого хореографічного колективу – завжди нове та яскраве шоу. Проте існує, мабуть, і певна затвержена концертна програма. Як вдається суміщати запрограмоване й креативне?

– Так, програма така існує і складається з хоре-

ографічних мініатюр, соціально-побутових, сюжетних та стилізованих танців, фольклору певних регіонів і танців народів світу. Але ми не відмовляємося й від пропозицій інших учасників щодо експериментів у різних стилях і напрямках хореографічного мистецтва. Життя – це рух, життя – це танці. Тож ми ні на мить не зупиняємось, танцюючи...

– А як часто змінюються учасники ансамблю?

– Звісно, колектив оновлюється, адже випускники залишають університет, а першокурсники виявляють бажання танцювати разом із нами. Ми завжди охоче приймаємо новачків до свого кола. Незважаю-

чи на "плинність" у наших лавах, "Феєрія" зберігає свої традиції та відточує майстерність. Працюємо і над новими творчими задумками та мріємо про нові перемоги.

– Світлано Миколаївно, розкажіть детальніше про заходи, у яких "Феєрія" бере участь?

– Протягом усього часу нашого існування ансамбль бере активну участь у житті не лише університету, а й міста: він є бажаним гостем різноманітних концертних заходів, святкових програм, фестивалів та благодійних акцій. Саме згуртованість "Феєрії", спільні інтереси її учасників, наполеглива

праця, постійні репетиції та прагнення до вдосконалення є основою того, що ми є володарями почесних нагород різних конкурсів та фестивалів. Наприклад, з 2008 по 2011 рік ми ставали лауреатами фестивалю "Студентська весна", у 2011 році отримали II місце на Четвертому міжнародному фестивалі танцю "ART-Bomb" тощо.

– Що особисто Вас надихає на створення нових хореографічних постановок?

– Найкращими музами для мене є учасники "Феєрії", мої дорогі "дітлахи". Вони і надихають мене на постановку більш цікавих, колоритних і незвичайних танцювальних композицій, що самі по собі розкривають творчий потенціал студентів.

– І наостанок: Ваші побажання усім учасникам, у тому числі й майбутнім.

– Участь в ансамблі – лише початок підняття завіси у прекрасний світ мистецтва. Я дуже вдячна всім, хто був і є учасниками "Феєрії". Ви дійсно найкращі і є гарним прикладом для багатьох інших колективів. Коли дивишся на вашу працю, ваші успіхи та перемоги – душа рветься в політ від гордості. Упевнена, що ми з вами поставимо ще не один танець і виховаємо не одне покоління танцюристів, гідних називатися учасниками нашої "Феєрії"! З днем народження!

Олена Всцканова

■ ГАРМАТНИЙ МАРШ

І ТРЕНЕР, І ФІЛОСОФ,
І ПОЕТ

Марш артилерії Збройних Сил України створений на Сумщині

Генеральний штаб Збройних Сил України визнав і затвердив офіційним марш ракетних військ та артилерії, слова якого написав Андрій Возний, полковник запасу, кандидат філософських наук, доцент кафедри фізичного виховання та спорту СумДУ. Музику написала Любов Карпенко. Презентація маршу "Наша артилерія" відбулася ще взимку в залі Сумської обласної філармонії у виконанні оркестру 27-го військового полку (керівник – Максим Ільченко, соліст – Петро Челялі).

У юні роки Андрій Петрович займався акробатикою, став чемпіоном Радянського Союзу, почесним майстром спорту. На жаль, через травму був змушений залишити великий спорт, але взагалі спортивні майданчики не покинув. Він призер чемпіонату області з настільного тенісу серед ветеранів, організовує і тренує студентів, які беруть активну участь у різноманітних змаганнях, своїми успіхами радують свого наставника та професійного фахівця.

■ СПОРТМАЙДАНЧИК

ФК «СумДУ»: «золото» і «срібло» у Харкові!

Улітку футзальна та футбольна команди СумДУ взяли участь у I всеукраїнському студентському фестивалі з ігрових видів спорту, що відбувався у Харкові.

Команди нашого навчального закладу без особливих перешкод пройшли кваліфікацію, узявши гору над командами дніпропетровського та київських вишів. У фінальній стадії команда з футзалу здобула «золото», тим самим вкотре довівши, що саме в нашому університеті сформовано найсильніший студентський колектив з цього виду спорту. Порадувала і футбольна збірна СумДУ, яка поступилася лише чинному чемпіонові, команді Чернівецького національного університету. Відтак – «срібло». Проте головний старт ФК СумДУ це, звісно, першість України з футзалу, що розпочнеться уже наприкінці вересня.

Увага! Для тих, хто має бажання активно підтримувати наших спортсменів на трибунах, повідомляємо, що наразі створюється фанклуб. Його учасники матимуть цілий ряд привілеїв. Звертайтеся до спортклубу СумДУ.

Дмитро Шпірко, ЖТ-02

УВАГА!

Запрошуємо на навчання!

Регіональний навчально-тренувальний центр надання першої невідкладної допомоги Медичного інституту СумДУ запрошує на навчання.

Мета навчання – засвоєння медичними та немедичними працівниками розширених практичних навичок із надання першої допомоги при зупинці дихання, серцево-судинних порушеннях, зупинці серця, кровотечах, переломах кісток, ушкодженнях голови та хребта, термічних ушкодженнях, гострих отруєннях, екстрених пологах.

Програма відповідає вимогам міжнародної програми ALS – професійна підтримка життя (розширені дії з надання першої допомоги).

Практичні заняття та навчальні тренування проводяться з групою у складі 8-10 осіб. Тривалість навчання – 12, 48 або 120 годин. По закінченні навчання слухачі отримують сертифікат державного зразка.

Навчально-тренувальний центр обладнаний сучасними манекенами-тренажерами виробництва США, навчальними фільмами і т. д. Заняття проводять доктори та кандидати медичних наук, досвідчені лікарі.

Заняття проводяться за адресою: м. Суми, вул. Санаторна, 31 (Медінститут СумДУ). Додаткову інформацію можна отримати за адресою: travma10@mail.ru або за телефоном 099-548-61-71.

«РЕЗОНАНС»
газета Сумського державного університету
«REZONANCE»
Sumy State University Press

Регістраційне свідоцтво СМ №020
Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг – 2 друковані аркуші,
приведені до 8 полос формату А-3.
Віддруковано: ПБКФ «МакДен»,
м. Суми, вул. Тополянська, 16.
Адреса редакції:
м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2,
корпус «Г», кімнати: 1107, 1110.
Телефони: 78-03-74; 33-02-25.

Електронний варіант газети
«Резонанс» можна прочитати
за адресою:
[old.sumdu.edu.ua/ua/general/
structure/branch/resonans/](http://old.sumdu.edu.ua/ua/general/structure/branch/resonans/)

Відділ інформаційно-редакційної діяльності

Шеф-редактор
Олена Ткаченко
Редактор
Василь Чубур
Коректор
Ніна Гавриленко

Автори фото:
Микола Баштовий,
Олексій Биков